

Demokratin som vi känner den kan hålla på att kollapsa

av Bengt-Åke Wennberg

MODERNATIDER
NUMMER 127, SEPTEMBER 1999, ÅR 40, NR 127
PRIS 40 ARS 1000 (INKLUSIVT MÖBES)

VAD ÄR DET FÖR FEL PÅ MODELLEN?

Göran Rosenberg om felet på samförståndsmekanismen. Hans Esping om felet på rättsäkerheten. Bo Rothstein om felet på ideologiparitetet.

Försvagningen av de demokratiska principerna är en följd av att vi som medborgare hela tiden tvingas anpassa oss till tekniska och sociala förändringar.

Detta skapar förvirring och vanmakt i vårt sociala liv.

Riskerna förutsågs 1999 av Göran Rosenberg, Hans Esping och Bo Rothstein i Moderna Tider som kom ut i september detta år.

När jag tittade på partiledardebatten den 13 oktober 2019 tyckte jag mig se in i ett stort svart hål. Hela upplägget var så långt från min syn på vad demokrati är som man kan komma. Så som politik och debatt i Sverige just nu fungerar tycks vi driva rakt mot en totalitär stat och fascism.

Detta visar sig på många sätt. Sverigedemokraterna har på 17 år gått från 1,44 procent av väljarna till demoskopsmätningens 22,9 procent. Jimmie Åkesson ligger nu på bronsplats i tillit i svensk politik.

Framgången för Sverigedemokraterna bygger på en utveckling i Sverige som är liknande den som till slut lett fram till auktoritära och totalitära styrelseformer i många andra länder. USA med Trump verkar vara på väg åt ett sådant håll. Madelaine Albright, den tidigare amerikanske utrikesministern, riktar sig just till oss i Sverige i ett förord till den svenska upplagan av en

nyutkommen bok, "Fascism – en varning". Hon konstaterar i detta förord att även vi i Sverige kan komma att överge vår trohet mot principer som är grundläggande för frihet och sanning.

Denna utveckling är enligt henne en följd av att vi som medborgare hela tiden tvingas anpassa oss till tekniska och sociala förändringar. Detta skapar förvirring och vanmakt i vårt sociala liv. Riskerna förutsågs redan 1999 av Göran Rosenberg, Hans Esping och Bo Rothstein i den upplaga av Moderna Tider som kom ut i september detta år. Det slog mig under partiledardebatten att de tre kritikerna redan då pekar ut de kärnfrågor kring vilka partiledarbatten kretsade – omöjligheten att komma överens, framväxten av ökad kriminalitet och uppvisandet av perverterade ideologier.

När jag läser vad som gjort att diktatorer blivit diktatorer så är det just denna typ av förvirring och misstro mot etablissemangen som skapat gyllene tillfällen för rörelser som på ett eller annat sätt så småningom utmynnat i totalitära styrelseformer. Framgångarna för Sverigedemokraterna är därför ett tidens tecken – även om deras framgångar inte är ett hot i sig. Det kan bli mycket värre.

Jag menar att det misstroende mot det etablerade – och den förvirring detta leder till – är ett symptom på någon slags skifte. Det kan liknas vid vad Thomas Kuhn kallade ett *paradigmskifte*. Han upptäckte den *revolutionära* naturen av sådana skiften när han studerade de naturvetenskapliga framsteg som gjorts. Allt tyder på att vi som allmänhet och medarbetare nu är inne i ett liknande *skifte* på samhällsplanet. Detta kan leda in i katastrofala konsekvenser om vi inte kan hantera det konstruktivt.

Alla de rörelser som lett fram till totalitära styrelseformer har fått makt genom att hävda att de gör gott för folket och skapat trygghet genom ordning och reda. Varför är då en sådan utveckling så olycklig? Folket borde vara tacksamma mot att någon försöker. Vad har folket att klaga på? Varför påstår sådana som jag att den utveckling dessa rörelser propagerar för riskerar att på lång sikt leda till massiva problem som förstör allas vår livskvalitet.

Min poäng är att förändringen inte kan komma utifrån. Den måste komma inifrån. Problemet med de totalitära lösningarna är att de vinster de förespeglar för "folket" är kortsiktiga. Den ordning de vill etablera förbrukar viktiga gemensamma värden vilket i sin tur skapar klimatförändringar, otrygghet, ekonomisk stagnation, social ojämlikhet och politisk extremism? Jag kan

protestera eftersom jag sedan länge kunnat konstatera att de totalitära rörelserna utgår från olämpliga grundantaganden.

Grunden för mänsklig välfärd och livskvalitet är inte en följd av att enstaka entreprenörer och ”starka män” ordnat upp tillvaron och ”tagit hand om” alla oss andra. Välfärden har istället uppstått som en följd av att vi tillsammans och i samarbete med naturen skapat *positiv synergi* – det vill säga lyckats göra så att ett plus ett blir mer än två. De gemensamma resurserna har som en följd av vår samverkan blivit *större* inte mindre. Välståndet uppstår därför inte genom att några få bestämmer och kan dominera de svagare. Vi är *alla* medskapare.

Om de gemensamma tillgångarna ”tas om hand” av en liten överordnad elit som anser sig ha legitimitet att dela ut dessa som ”satsningar” på olika behjärtansvärda områden som de själva bestämmer, vilket ädelt syfte dessa satsningar än kan ha, så finns det risk att själva hanterandet leder till en *negativ synergi*.

Det vill säga att de gemensamma resurserna krymper och vi blir fattigare. När fattigdomen sedan slår till – och vi inte har råd med de välfärdsreformer eliten lovar oss startar förtrycket. Det skapas då en kultur i vilken bara en liten del som tycker sig tillhöra överheten känner sig trygga. Resten vantrivs.

Alla kulturer styrs av ett tankesystem eller mentalt ramverk – frame – som till en början uppfattats framgångsrikt, men med tiden, och som följd av pågående förändringar, riskerar att falla sönder. Det är då misstron mot etablissemangen tar fart. Historien visar att det då finns risk att det formas totalitära styrelseskick och diktatorer. Detta händer just nu i dag.

Vad som krävs av oss alla som inte vill underkasta oss denna utveckling är inget annat än att försöka medverka till en kulturell förändring som bygger på mer realistiska grundantaganden. Vi måste anamma en annan och bättre utgångspunkt än den som har dominerat oss tidigare.

Jag föreslår därför att några av oss redan nu bör satsa på att medverka till att skapa *positiv synergi* och *partnerskap* i samspelet med varandra. Detta kan vi göra i vilken position i samhället vi än har. Först genom att starta en sådan förändring finns det chans att kulturen ändras och vår livskvalitet återställs. Grunderna för detta beskrivs i vårt häfte ”Praktikens rationalitet”.

En mer uttömmande beskrivning av kulturskiftet hittar du på

<https://samarbetsdynamik.se/Filerpdf/Webbsida/Kulturskifte191015.pdf>

Du kan få ännu mer information genom att ta del av häftet ”Praktikens rationalitet – teorier som hedrar medarbetarnas kunnighet” Detta häfte kan laddas ner på:

<https://samarbetsdynamik.se/Filerpdf/Rapporter/Praktikenfullfinal.pdf>

Kolla också vår hemsida www.samarbetsdynamik.se och vår övergripande information om häftena på:

<https://prezi.com/view/O7XLHlsvmMfs12bR6Gpb/>

Originalfil

<https://www.bengtharry.me/?p=3591>